

Vastaus Antero Eerolan ja 18 muun valtuutetun aloitteeseen työllisyystakuu vantaalaisista oppilaitoksista valmistuville nuorille / PT

VD/5415/00.02.00.03/2023

PT/KA/MT

”Työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät kuntien vastuulle vuoden 2024 alusta. Tavoitteena on kohentaa työllisyyttä, edistää työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisätä palveluiden saatavuutta ja monipuolisuutta. Näin kuntien työllisyys-, koulutuspalvelut-, elinkeino- ja elinvoimapalvelut tulevat saman järjestäjän vastuulle.

Uudistus antaa myös kunnille ja kaupungeille uusia mahdollisuuksia, omaan aktiiviseen työllisyys- ja työvoimapolitiikkaan. Vantaa voi olla suunnannäyttäjä aktiivisessa työllistämisessä, varsinkin nuorten kohdalla.

Yksi keino tähän voi olla erityinen nuorten työllisyystakuu opintojen päätyttyä. Sen kautta vantaalaisille, erityisesti ammatillisista oppilaitoksesta valmistuville nuorille tarjottaisiin takuu työllistymisestä esimerkiksi vuodeksi tai kuudeksi kuukaudeksi ammattiin valmistumisen jälkeen. Tämä tapahtuisi yhteistyössä oppilaitosten, työllisyyspalveluiden, kaupungin muiden hallinnonalojen, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa.

Työllistyminen mahdollisimman nopeasti opintojen jälkeen antaa nuorille uskoa tulevaisuuteen, auttaa itsenäisen toimeentulon alkua, ehkäisee syrjäytymisen riskiä ja kiinnittää nuoria työelämään ja laajemmin yhteiskuntaan. Näin voitaisiin myös entistä paremmin ja kohdennetummin vastata yritysten ja julkisen sektorin työvoimatarpeisiin.

Edellä olevan perusteella me allekirjoittaneet valtuutetut teemme seuraavan valtuustoaloitteen:

* Vantaan kaupunki selvittää mahdollisuudet kokeilla ja myöhemmin toteuttaa erityisen nuorten työllisyystakuun vantaalaisista, erityisesti ammatillisista oppilaitoksista valmistuville nuorille yhteistyössä kaupungin, oppilaitosten, yritysten, järjestöjen sekä työllisyyspalveluiden kanssa.”

Kaupunginvaltuusto 21.8.2023 § 40

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue toteaa vastauksena seuraavaa:

Nuorten pääsy kiinni työelämään mahdollisimman pian ammatillisen perustutkinnon suorittamisen jälkeen on tärkeää erityisesti niiden valmistuneiden kannalta, joilla syystä tai toisesta on muita suurempi vaara jäädä sivuun työmarkkinoilta. Tällaisia ovat henkilöt, jotka esimerkiksi etnisen taustansa tai puutteellisen kielitaitonsa takia kohtaavat koulun jälkeen muita korkeamman kynnyksen ennen

työpaikan löytymistä, samoin kuin ne, joiden elämäntilanne esim. päihteiden tai mielenterveyskysymysten vuoksi voi altistaa syrjäytymisriskille.

Teemoiltaan tämä valtuustoaloite rinnastuu vuoden 2013 alusta voimaan tulleeseen nuorisotakuuseen, jonka avulla tulisi taata jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle työ-, työkokeilu- opiskelu, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Nuorisotakuuseen kuuluva koulutustakuu tarkoittaa puolestaan, että jokaiselle peruskoulun päättäneelle taataan koulutuspaikka lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, oppisopimuksessa, työpajassa, kuntoutuksessa tai muulla tavoin.

Nuorisotakuu ei käytännössä ole toiminut aiotusti. ELY-keskus seuraa nuorisotakuun toteutumista kuukausittain julkaistavilla työttömyystilastoilla. Joulukuussa 2023 Vantaalla oli työttömänä 1637 alle 25-vuotiasta nuorta, mikä on 373 henkilöä enemmän kuin vuosi sitten vastaavaan aikaan. Nämä luvut eivät kerro, kuinka suuri osa työttömistä on juuri ammattikoulusta vastavalmistuneita tai alle 3 kuukautta työttömänä olleita, mutta antavat kuvaa tämänhetkisestä suhdannetilanteesta työmarkkinoilla.

Vuonna 2021 ammatillisen perustutkinnon suoritti 2202 vantaalaista. Tutkinnon suorittaneista oli alle 25-vuotiaita 1116 henkilöä ja 25 vuotta täyttäneitä tai sitä vanhempia 1662 henkilöä. Tilastojen valossa 14 % ammattikouluista valmistuneista alle 25-vuotiaista oli työttömänä vuosi koulun päättymisen jälkeen. Vanhempien valmistuneiden kohdalla prosentit olivat suurempia. Kaikista valmistuneista keskimäärin 15 % oli työttömänä vuoden jälkeen.

Mikäli valtuustoaloitteessa mainittu nuori rajataan tarkoittamaan alle 25-vuotiaita, olisi kohderyhmän koko vuosittain noin 1200 henkilöä. Tilastojen valossa heistä noin 15 % eli 180 henkilöä kuuluu siihen ryhmään, jolla on vaara jäädä pitemmäksi aikaa työttömäksi opintojen jälkeen.

Nuoret kuuluvat jo nyt työllisyyspalveluiden painopisteryhmään samoin kuin maahanmuuttajataustaiset yleisesti. Uusi palkkatukilainsäädäntö mahdollistaa viiden kuukauden tuetun työsuhteen heti työttömäksi jäämisen jälkeen. Käytännössä kaupunki joutuisi varautumaan siihen, että nuoret työllistetään määrääjäksi omiin toimintoihin, mikä käytännössä tarkoittaisi nykyisten keskitettyjen työllistämismäärärahojen kaksinkertaistamista noin 7–8 miljoonaan euroon ja lisäksi ylimääräistä henkilöresurssia toiminnan organisointiin ja työsuhteen aikaiseen uravalmennukseen.

Lisäksi työllistämistakuu voi aiheuttaa tilanteen, jossa sellaisetkin nuoret, jotka muutoin voisivat itse löytää töitä valmistumisen jälkeen, passivoituvat, mikäli on tiedossa, että kaupunki joka tapauksessa tarjoaa vaihtoehdon työttömyydelle. Pitemmällä tähtäimellä tarkoituksenmukaista olisikin keskittää voimavaroja nuorten ohjaamiseen ja motivoimiseen sellaisten ammattien opiskelijoiksi, joiden työllistävyys valmistumisen jälkeen on hyvä. Tässä on haastetta, koska monesti nuorten omissa keskusteluissa ja viestien vaihdossa houkutteleviksi koetut alat ovat sellaisia, joiden työllisyysnäkökulmasta todellisuudessa ovat heikommät.

Työvoimapaalveluiden tuleva siirto kunnille antaa lisää joustavuutta erilaisten palveluiden organisoimiseen. Samalla on kuitenkin varmistettava, että uusilla painopisteillä ei syödy jo olemassa olevien toimenpiteiden voimavaroja, vaan varmistetaan riittävä resurssointi kaikkien nuorten palveluihin.

Kaupunginhallitus 26.2.2024 § 17

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Antero Eerolalle 18 muulle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin palauttaa asia valmisteluun

Työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue täydentää vastaustaan seuraavasti:

Nuorten pääsy kiinni työelämään mahdollisimman pian ammatillisen perustutkinnon suorittamisen jälkeen on tärkeää erityisesti niiden valmistuneiden kannalta, joilla syystä tai toisesta on muita suurempi vaara jäädä sivuun työmarkkinoilta. Tällaisia ovat henkilöt, jotka esimerkiksi etnisen taustansa tai puutteellisen kielitaitonsa takia kohtaavat koulun jälkeen muita korkeamman kynnyksen ennen työpaikan löytymistä, samoin kuin ne, joiden elämäntilanne esim. päihteiden tai mielenterveyskysymysten vuoksi altistaa syrjäytymisriskille.

Vuonna 2021 ammatillisen perustutkinnon suoritti 2202 vantaalaista. Näistä 1116 oli alle 25-vuotiaita ja 1662 yli 24-vuotiaita. Tilastojen valossa 14 % ammattikouluista valmistuneista alle 25-vuotiaista oli työttömänä vuosi koulun päättymisen jälkeen. Vanhempien kohdalla prosentit olivat suurempia. Kaikista valmistuneista keskimäärin 15 % oli työttömänä vuoden jälkeen.

Mikäli valtuustoaloitteessa mainittu nuori rajataan tarkoittamaan alle 25-vuotiaita, olisi kohderyhmän koko vuosittain noin 1200 henkilöä. Tilastojen valossa näistä noin 15 % eli 180 henkilöä kuuluu siihen ryhmään, jolla on vaara jäädä pidemmäksi aikaa työttömäksi opintojen jälkeen.

Ennen valmistumista

Vantaan ammattiopisto Variassa on opintojen keskeyttäminen saatu pitkäjänteisellä työllä laskemaan. Mitä useampi nuori saadaan suorittamaan opintonsa loppuun, sitä paremmat mahdollisuudet heillä on työllistyä - tämä vähentää omalta osaltaan ns. NEET-nuorten määrää. Opintojen keskeyttämisen vähenemiseen taas vaikuttaa oppilaitoksissa yhteistyössä opiskeluhuollon kanssa tekemä yhteisöllinen hyvin-vointityö sekä opiskelijakohtainen yksilötyö.

Työnhakuun liittyen Varia järjestää työnhakupajoja eri toimipisteissä. Lisäksi rekrytointimessuihin osallistuminen on vakiintunut käytännöksi. Niissä on ollut mahdollisuus päivittää opastetusti omaa CV:tä. Tärkeää on myös viimeinen opintoihin kuuluva työssäoppimisjakso ja sen yhteydessä opiskelijan jatkosuunnitelmista keskustelu opettajan ja työpaikkaohjaajan kanssa.

Kuraattorit yhdessä oppilaitosnuorisotyön kanssa pitävät joissakin toimipisteissä työnhakupajoja vuosittain alkuvuodesta. Sen lisäksi jotkut kuraattorit kiertävät omien alojensa valmistuvissa ryhmissä pitämässä infoa valmistuville liittyen valmistumisen jälkeisiin raha- ja palveluasioihin, siinä on ollut mahdollisuus myös kysyä työnhakuun liittyvistä asioista. Joissakin toimipisteissä opinto-ohjaajat pitävät valmistuville työnhaun ja jatko-opintoihin siirtymisen opastusta.

Lainsäädäntöön on tulossa muutoksia liittyen opiskelijoiden saamaan oppimisen tukeen ja erityiseen tukeen. Muutokset tullaan ottamaan käytäntöön, kun lait on vahvistettu. On todettava, että Vantaan toisen asteen koulutuksen palvelualueella on jo tällä hetkellä toimivat rakenteet ja prosessit opiskelijoiden tukemiseksi. Lakimuutosten toimeenpano on kuitenkin oivallinen paikka tarkastella olemassa olevia prosesseja ja arvioida, mitkä ovat parhaita tapoja tukea nuoria, jotta he saavuttavat opintojensa avulla oman potentiaalinsa mukaiset työelämätiedot ja -taidot.

Valmistumisen jälkeen

Muutoksena kaupungin ja työvoimatoimiston aikaisempaan toimintatapaan Vantaa työllisyysalue organisoituu siten, että vasta työttömäksi jääneisiin kohdistuu erityistoimenpiteitä. Näitä asiakkuuksia hoitavat omat asiantuntijansa tiiviissä yhteistyössä työnantajapalveluiden kanssa ja tavoitteena on mahdollistaa työmarkkinoille paluu niin pian kuin mahdollista. Tavoite toteutuu tapaamalla asiakkaita tiheämmin kasvokkain, muuttamalla asiakastapaamisten luonnetta voimakkaasti työnvälitykseen panostavaksi ja tuomalla tarjolle ns. piilotyöpaikkoja, jotka eivät näy julkisten työnvälitysportaalien kautta. Asiakkaille tarjotaan lisäksi mahdollisuus uravalmennukseen ja esim. hakemustekstin ja CV:n päivittämiseen.

Pelkästään etnisestä taustasta johtuviin työllistymisongelmiin löytyy ratkaisuja, mutta työ vie aikaa. Ongelma helpottuu työmarkkinoiden asenneilmaston muuttuessa positiivisten työllistymisesimerkkien kautta. Piilotyöpaikkojen kartoittamisen yhteydessä työllisyysalue käy keskusteluja työnantajien kanssa, joissa mahdollisiin ennakkoasenteisiin pyritään vaikuttamaan etukäteen ja tuodaan esiin maahanmuuttajataustaisten käyttämätön työvoimapotentiali työvoimapula-aloilla. Vantaan työllisyysalue panostaa muutenkin voimakkaasti maahanmuuttajataustaisten työllistymisen tukemiseen, sillä lähes puolet työllisyysalueen asiakaista tulee lukeutumaan tähän ryhmään ja toimivien ratkaisujen löytäminen työllisyysasteen nostamiseksi on näin ollen olennaista.

Omana ryhmänään juuri ammattikoulusta valmistuneet kiinnostavat työnantajia. Lähes kaikki löytävät työpaikan ilman erityistoimenpiteitä. Koska valmistuminen suurimmalta osalta tapahtuu keväällä, on tietenkin mahdollista, että työsuhde ei jatku kesätyökauden jälkeen. Työttömänä tällainen asiakas sijoittuu työllisyyden palvelutorille, pääsee yllä kuvattujen erityistoimenpiteiden piiriin ja työllistyy uudelleen viimeistään puolen vuoden kuluttua työttömyyden alkamisesta.

Päihde- ja mielenterveysongelmat

Päihde- tai mielenterveysongelmista johtuvan nuorisotyöttömyyden suhteen työllisyysalueen toimintamahdollisuudet ovat rajoitetut. Kokemus on, että työpaikka ei ole ratkaisu työnhakijan muihin ongelmiin ja tuloksena erikseen järjestetystä työmahdollisuudesta on usein uusi epäonnistumiskokemus, joka entisestään pahentaa nuoren tilannetta. Vastuu tällaisen nuoren auttamisesta on hyvinvointialueella ja polku työelämään kulkee kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilujen kautta. Työllisyysalueen asiantuntijat ohjaavat ja motivoivat nuoria hoitoon ja ongelmien oikeaan käsittelyyn, mutta erityisresursseja näiden asioiden käsittelyyn ei ole.

Työvoimapalveluiden tuleva siirto kunnille antaa lisää joustavuutta erilaisten palveluiden organisoimiseen. Samalla on kuitenkin varmistettava, että uusilla painopisteillä ei syödä jo olemassa olevien toimenpiteiden voimavaroja, vaan varmistetaan riittävä resurssointi kaikkien nuorten palveluihin.

Kaupunginhallitus 02.12.2024 § 27

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Antero Eerolalle 18 muulle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Liitteet:

- Allekirjoitettu Antero Eerolan ja 18 muun valtuutetun aloite työllisyystakuu vantaalaisista oppilaitoksista valmistuville nuorille

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

työllisyysasiantuntija Kari Ahlström, 0503124520

(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)